

Vesihuoltoliikelaitoksen hinnat

149/02.05.00/2019

VESIHLJK 21.05.2019 § 29

Vesihuoltolain muutoksen tavoitteena vuonna 2014 (Laki vesihuoltolain muuttamisesta 681/2014) oli varmistaa turvallisen ja kohtuuhintaisten vesihuoltopalvelujen saatavuus sekä parantaa hulevesien hallintaa. Hulevesien hallinnan kustannusten siirtämisestä Forssan kaupungin vastattavaksi sovittiinkin vuoden 2017 aikana.

Vesilaitosyhdistys ry:n julkaisun (Vesihuoltolaitosten maksuja koskevat ohjeet ja suositukset 2017) ja voimassa olevan vesihuoltolain mukaan maksujen tulee olla sellaiset, että niillä katetaan vesihuoltolaitoksen kustannukset sekä uus- ja korvausinvestoinnit. Kustannusvastaavuusperiaatteen keskeinen tavoite on turvata vesilaitoksen taloudelliset toimintaedellytykset niin lyhyellä kuin pitkällä tähtäimellä. Lyhyen tähtäimen näkökulmasta laki edellyttää maksutasoa, joka on riittävä kattamaan kaikki vesihuoltopalvelujen tuottamisen vuosittaiset kustannukset, eli käytännössä käsittelylaitosten, puhdistamojen ja verkostojen käyttömenot sekä hallinnolliset kulut. Pitkän tähtäimen toimintaedellytysten näkökulmasta oleellista on käyttöomaisuuden kunnosta huolehtiminen riittävän investointitason kautta. Tämä edellyttää laitoksilta pitkäjänteistä taloussuunnittelua sekä tulevaisuuden investointitarpeet ennakoivaa maksupolitiikkaa. Osa yleistä kustannusvastaavuutta on kustannusvastaavuus tarjottujen palvelujen kesken. Käytännössä tämä tarkoittaa, että talousveden toimittamiseen liittyvät kustannukset tulisi kattaa talousvesimaksuilla, jätevedeen liittyvät jätevesimaksuilla ja hulevedeen hulevesimaksuilla.

Vesihuoltolain (Laki vesihuoltolain muuttamisesta 681/2014, 19 §) mukaan vesihuoltolaitoksen tulee periä vesihuollosta käyttömaksua. Vesihuollon käyttömaksun määräytymisperusteena on kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrä ja laatu. Käyttömaksun on oltava sama koko toiminta-alueelle. Muita maksuja lain-säädäntö ei suoraan edellytä. Forssan vesihuoltoliikelaitoksella on käytössään veden käyttömaksu, veden perusmaksu, jäteveden käyttömaksu ja liittymismaksu erikseen sekä vedelle että jätevedelle.

Vesilaitosyhdistys ry:n julkaisu erittelee vesihuollon kustannukset ja periaatteet niiden kattamiseksi eri vesihuoltomaksuilla. Investoinnit ovat pitkävaikutteisten tuotantovälineiden eli käyttöomaisuushyödykkeiden hankinnasta ja valmistamisesta aiheutuvia kertaluonteisia

menoja. Ne voidaan jakaa karkeasti kahteen kategoriaan: uusia liittyjiä palvelevat investoinnit (esim. uudet asuntoalueet ja kaikkia liittyjiä palvelevat investoinnit (esim. jäteveden puhdistamoinvestoinnit, verkostosaneeraukset). Uusia liittyjiä palvelevat investoinnit rahoitetaan uusilta liittyjiltä perittävillä kertaluontoisilla liittymismaksuilla. Kaikkia liittyjiä palvelevia investointeja varten ei kerätä erillistä kertaluontoista maksua, vaan niiden kustannukset katetaan kaikilta liittyjiltä perittävillä perus- ja käyttömaksuilla poistojen kautta. Tuloslaskelman menoerät, eli materiaalit ja palvelut, henkilöstökulut, poistot ja rahoituskulut ovat vesihuoltolaitoksen toiminnasta aiheutuvia jatkuvia kustannuksia. Tuloslaskelman menoerät koostuvat kiinteistä ja muuttuvista kustannuksista.

- Kiinteät kustannukset ovat kustannuksia, jotka eivät riipu käytetystä veden määrästä, vaan syntyvät vesihuoltojärjestelmien ja toimitusvalmiuden ylläpidosta. Näitä ovat henkilöstökulut, rahoituskulut ja poistot, käyttöomaisuuden huoltoon ja ylläpitoon liittyvät materiaali ja palvelukulut sekä hallinnolliset kulut. Kiinteiden kustannusten osuus keskimääräisen vesihuoltolaitoksen kokonaiskustannuksista on noin 80 %.

- Muuttuvat kustannukset ovat kustannuksia, jotka riippuvat suoraan käytetystä veden määrästä. Näitä ovat osa materiaali- ja palvelukuluista, esimerkiksi veden käsittelyprosesseista ja pumppauksesta aiheutuvat energia- ja kemikaalikustannukset. Muuttuvat kustannukset muodostavat n. 20 % keskimääräisen vesihuoltolaitoksen kokonaiskustannuksista.

Tuloslaskelman menoerät katetaan vuosittaisilla jatkuvilla maksuilla eli perus- ja käyttömaksuilla.

Edellä kuvatut seikat huomioiden Vesilaitosyhdistys ry:n julkaisun suositus on, että tulevaisuudessa vesihuoltolaitokset keräisivät 50 % tuloistaan perusmaksuilla ja 50 % käyttömaksuilla. 50/50 suhde säilyttää riittävän kannustimen vastuulliselle vedenkäytölle, mutta heijastaa nykyistä paremmin vesihuollon kustannusrakennetta ja rahoitustarpeita. 50/50 suhteeseen ei ole tarkoituksenmukaista siirtyä kerralla, vaan muutos tulisi julkaisun mukaan toteuttaa vaiheittain kohtuullisella aikajänteellä. Maksurakennetta voidaan säätää kohti tavoitetasoa esimerkiksi hinnaston normaalien tarkistusten yhteydessä.

Maksurakenne eli se, paljonko tarvittavista maksutuloista katetaan perusmaksuilla ja paljonko käyttömaksuilla, on laitoksen päätettävissä. Maksurakennetta suunniteltaessa teoreettisena lähtökohtana on pidetty kiinteiden kustannusten kattamista perusmaksuilla ja muuttuvien kustannusten kattamista käyttömaksuilla. Suoraan kustannuksista johdettuna tämä tarkoittaisi perus- ja käyttömaksun suhdetta 80/20. Vallitseva käytäntö on julkaisun mukaan kuitenkin lähes päinvastainen ja näin on myös Forssassa. Tulevaisuudessa vesimaksujen tulisi julkaisun mukaan perustua enemmän vesihuoltolaitosten kustannusrakenteeseen ja vesihuoltoinfrastruktuurin kunnossapidon

ja uudistamisen tarpeisiin. Perusmaksun kautta yleisölle välittyy paremmin viesti siitä, että suurin osa vesimaksuista kerätään vesihuoltoinfrastruktuurin ylläpitämiseksi, ei vedenkäytöstä aiheutuvien kulu-
jen kattamiseksi.

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen taloudellinen toimintaympäristö, kustannustaso, tehdyt investoinnit ja tulevaisuuden investointitarve aiheuttavat tarvetta tarkistaa vesihuollon maksuja. Talousarviossa vuodelle 2019 ei esitetty korotuksia, mutta siinä varauduttiin tarkistamaan vesihuollon maksuja tarvittaessa kesken talousarviovuoden. Talousarviovuonna 2019 lyhennetään lainoja yhteensä 740 256 eurolla ja korkokuluja lainat aiheuttavat arvion mukaan n. 144 000 euroa. Yhteensä lainakulut nousevat noin 885 000 euroon. Vesihuoltoliikelaitoksen tulee teoriassa investoida vuositasolla poistoja vastaava määrä, jotta tasearvo säilyy ja korjausvelan taso säilyy nykyisellään. Puhdistamon saneerausinvestointi oli suuri ja se tehtiin velkarahalla. Myös investointi Vieremän vedenkäsittelylaitokseen tehdään velkarahalla. Osuuskuntien lainat ovat siirtyneet vesihuoltoliikelaitokselle hoidettavaksi. Edellä mainittuihin investointeihin ei oltu varauduttu taksapolitiikalla etukäteen ja siitä johtuen lainamäärät ja niistä aiheutuvat lainanhoitokulut ovat nousseet suuriksi. Nykyisellä tulotasolla vesihuoltoliikelaitos voi tehdä investointeja vuositasolla noin 800 000 eurolla, vaikka poistot 1 721 000 euroa (v. 2019 TA) edellyttäisivät huomattavasti suurempaa investointitasoa, jotta tasearvo ja sen myötä teoreettinen korjausvelka saataisiin pysymään hyvällä tasolla. Hyvänä tasona voidaan pitää investointitasoa 1 200 000 euroa. Puhdistamoon ja vedenkäsittelyyn tehdyt investoinnit ovat kertaluontoi-
investointeja verkostoon täytyy saada lisättyä nyt muutaman vuoden rauhallisemman korjausrakentamisen jälkeen.

(KP)

Lisätiedot: Vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen, p. (03) 4141 5570, vesihuolto@forssa.fi

Vesihuoltojohtaja: Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta keskustelee toimista vesihuoltoliikelaitoksen taloustilanteen saamiseksi hallintaan.

Käsittely: Vesihuoltojohtaja esitteli asiaa kokouksessa. Talousveden tuottamisen kustannusvastaavuuden säilymiseksi talousveden tuot-
toja tulisi lisätä 0,10 €/m³. Tällä tarkistuksella talousveden tulot li-
sääntyisivät vuodessa n. 138 000 euroa, kun käytetään vuoden 2018
vedenmyyntitietoja. Jätevedelle voitaisiin harkita perusmaksujen
käyttöönottoa. Mikäli perusmaksut olisivat samat kuin talousveden
perusmaksut ovat, toisi se lisätuloja arviolta n. 220 000 euroa vuo-
dessa. Vaihtoehtona on käyttömaksujen nostaminen siten, että saa-
daan sama tulokertymä kuin perusmaksujen käyttöönotolla saatai-
siin. Näillä vesihuollon maksujen tarkistuksella investointitaso saatai-

siin lainanhoitokulut huomioiden nostettua vuositasolle n. 1 100 000 euroa. Näillä hinnan tarkistuksilla ei kuitenkaan varauduta esimerkiksi Portaan vedenottamon investointiin. Jatkossa tapahtuvat hinnan tarkistukset olisi joka tapauksessa syytä kohdentaa Vesilaitosyhdistys ry:n julkaisun mukaisesti vesihuollon perusmaksuihin.

Kaupunginhallituksen edustaja Ilkka Joenpalo poistui kokouksesta asian käsittelyn kuluessa klo 18.49.

Vesihuoltojohtaja teki kokouksessa siihen mennessä käydyn keskustelun perusteella seuraavan päätösehdotuksen:

Vesihuoltojohtaja: Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta päättää korottaa talousveden sekä jäteveden käyttömaksuja 7 % 1.9.2019 alkaen.

Jatkettaessa keskustelua jäsen Mari Penttilä ehdotti johtokunnan hylkäävän vesihuoltojohtajan ehdotuksen. Kokouksen puheenjohtajana toiminut jäsen Janne Vuorenmaa kannatti Penttilän ehdotusta. Päätettyään asiaa koskeneen keskustelun puheenjohtaja totesi johtokunnan joutuvan äänestämään asiasta. Puheenjohtajan esityksestä äänestys päätettiin toimittaa kättennostoäänestyksenä. Äänestyksessä vesihuoltojohtajan ehdotuksen kannalla olivat jäsenet Anne-Mari Aalto ja Antero Koskenoja sekä varajäsen Irja von Hertzen. Jäsen Mari Penttilän ehdotuksen kannalla oli hänen lisäkseen puheenjohtaja Janne Vuorenmaa. Puheenjohtaja totesi johtokunnan äänin 3 - 2 hyväksyneen vesihuoltojohtajan ehdotuksen.

Päätös: Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta hyväksyi vesihuoltojohtajan ehdotuksen.